

Utlåtande 2014:47 RVII (Dnr 325-1832/2012)

Stabilare förutsättningar för kvinnojourerna

Motion (2012:68) av Eivor Karlsson (MP)

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motion (2012:68) av Eivor Karlsson (MP) om stabilare förutsättningar för kvinnojourerna anses besvarad med vad som sägs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Anna König Jerlmyr anför följande.

Ärendet

Eivor Karlsson (MP) skriver i en motion att många våldsutsatta kvinnor avvisas vid kvinnojourerna samt att jourerna har en osäker finansiering. I motionen lyfter Eivor Karlsson också fram att det behövs handlingsplaner för hur staden ska lösa bostadsfrågan för utsatta kvinnor och barn samt att Kommunförbundet Stockholms Län (KSL) borde vara mer involverat när det gäller missbrukande kvinnor i länet.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, Sveriges kvinno- och tjejjourers riksförbund (SKR), Riksorganisationen för kvinno- och tjejjourer i Sverige (Roks) och Q-jouren för yttrande. Roks har avstått från att svara på remissen. SKR och Q-jouren har inkommit med ett gemensamt svar.

Stadsledningskontoret anser att det är positivt att stadens bostadsbolag är aktiva när det gäller bostäder till våldsutsatta kvinnor och deras barn.

Samverkan kring detta sker mellan socialnämnden och bostadsbolagen. Bostadsförmedlingen i Stockholm AB har dessutom förturskriterier kring ”ytterst trängande omständigheter” som avser hot om, eller risk för, allvarlig skada av fysisk eller psykisk natur.

Socialnämnden anser att det är den förvaltning som beslutar om insatsen, som vid varje placering ska sluta avtal med kvinnojouren. Denna modell påverkar såväl finansieringen som förutsättningarna att begära statistik från de olika utförarna samlad för staden.

SKR och Q-jouren anser att motionen i sin helhet bör bifallas, men vill ytterligare förstärka vissa saker. De vill gärna ha svar på huruvida kommunallagen hindrar kommunövergripande verksamhet vid hot eller våld. De ser behovet av att finna alternativa lösningar på detta. Om en kvinna är hotad av en man i en kommun ligger det i sakens natur att hon lätt borde kunna få skydd i annan kommun, det vill säga snabbt och utan formella hinder.

Mina synpunkter

Stockholms stad arbetar aktivt för att motverka våld i nära relationer. Ingen, varken vuxna eller barn, ska utsättas för våld i en nära relation. Stadens program för kvinnofrid syftar till att uppnå likställighet i hela staden och våren 2014 kommer riktlinjer för hantering av ärenden som rör våld i nära relationer att antas av kommunfullmäktige. I budget 2014 stärkte vi också arbetet mot våld i nära relationer med 8 miljoner kronor, varav 1,5 mnkr ska gå till kvinnojouren. Stockholms stads kvinnojoursgaranti innebär att alla kvinnor som bedöms ha behov av skyddat boende garanteras en plats och kvinnor som bott på skyddat boende vid behov ska erbjudas utslussningslägenheter om de inte kan återvända till sitt ordinarie boende. Det är viktigt att också bostadsbolag är aktiva i arbetet vad gäller bostäder till våldsutsatta. Det finns idag en samverkan mellan socialnämnden och bostadsbolagen och stadens bostadsbolag har förturskriterier kring ”ytterst trängande omständigheter” som avser hot om, eller risk för, allvarlig skada av fysisk eller psykisk natur.

Det finns ett stort mörkertal, vilket stärks av den kartläggning som gjordes år 2013 om omfattningen av våld i nära relationer i Stockholms stad. Genom de nya riktlinjerna eftersträvar staden att upptäcka och hjälpa fler som är utsatta, både kvinnor och män. Det är även viktigt att arbeta för att bryta ett destruktivt mönster, att arbeta med våldsutövarna så att de slutar använda våld mot sina närstående. Socialförvaltningen följer årligen upp antalet placeringar på skyddat boende. Uppgifterna inhämtas manuellt genom enkäter till stadsdelsförvaltningarna. Förvaltningen följer också genom enkäter upp

beläggningsen på de kvinnojourer som har bidrag från socialnämnden. Det är idag inte möjligt att inhämta och sammanställa statistik samlat för staden ur verksamhetssystemen från vare sig de placerande förvaltningarna eller de skyddade boendena. I nuläget är det därför inte möjligt att få fram den typen av ingående statistik som efterfrågas i motionen samlat för staden utan omfattande arbetsinsats.

Jag ser långsiktighet som grunden för vårt samarbete. De kvinnojourer som idag har ett verksamhetsbidrag från Stockholms stad har fått detta under flera års tid. Staden är också tydlig med att de verksamhetsbidrag som ges är långsiktiga om inte förutsättningarna drastiskt förändras. Då socialnämndens budget beslutas från år till år måste ett nytt formellt beslut om verksamhetsbidrag tas för varje år. I och med dessa beslut följs kvinnojourernas arbete upp genom att tittar på bemanning och kompetens, lokaler, skydd och stöd och barnperspektivet. Vad gäller papperslösa har staden enligt socialtjänstlagen det yttersta ansvaret för de personer som vistas i kommunen och kan därför ge den enskilde bistånd och skydd i akuta situationer, till exempel tillfällig vistelse på kvinnojour eller annat skyddat boende. Regeringens nationella samordnare mot relationsvåld har i uppdrag att föreslå en modell för hur kvinnojourers verksamhet kan ges långsiktig och mer hållbara förutsättningar. Detta uppdrag ska redovisas senast i samband med slutredovisningen i juni 2014.

Med detta sagt hänvisar jag till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Motion (2012:68) ”Stabilare förutsättningar för kvinnojourerna”

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarrådet Daniel Helldén (MP) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Att bifalla de förslag som framförs i motionerna om stabilare former för kvinnojourerna,
2. Att statistik ska presenteras över hur länge kvinnorna stannar på de olika boendena och vart de sen tar vägen.
3. Att reglerna för förtur i bostadskön ses över för att fler våldsutsatta kvinnor ska kunna få en alternativ bostad snabbt,

4. Att staden verkar för ett system av utbyteslägenheter med andra kommuner i länet för de kvinnor som på grund av hotbilden inte kan bo kvar i Stockholms stad respektive i sina andra hemkommuner,
5. Att riktlinjer ska tas fram för hur våldsutsatta papperslösa kvinnors rätt till skydd ska tillgodoses,
6. Att kvinnojourer som tar emot papperslösa kvinnor ska ha rätt till ersättning från staden,
7. Att därutöver anföra följande

Kvinnjourerna är en viktig del i Stockholms sociala arbete. Det är nödvändigt med en stadig och regelbunden grundfinansiering och att ramarna inte är för snäva. Det måste finnas extra platser för akuta behov.

Den oro som skapades runt Q-jouren för en tid sedan hade kunnat förhindras med en stabilare överenskommelse om finansieringsformer. Det finns flera sätt att göra detta, exempelvis genom fleråriga överenskommelser eller genom att sluta ett centralt ramavtal med vissa kvinnojourer. Självklart kan inte varje nystartad verksamhet räkna med full finansiering men att generellt skapa större stabilitet möjliggör för personalen att utveckla verksamheterna och skapar trygghet för de kvinnor som berörs.

Att föra statistik i verksamheten, och vad som händer efter, är en viktig pusselbit när det gäller att förstå både problematik och behov av insatser, och vi har svårt att förstå att arbetsinsatsen skulle vara omfattande. Även om det inte finns automatiserat bör respektive verksamhet kunna föra sådan statistik och presentera, om inte annat årligen.

En betydligt mer offensiv hållning behövs också när det gäller frågan om bostäder och samarbete med bostadsbolagen. Det gäller till exempel svårigheterna att få bostad trots beviljad förtur. Bara det faktum att en kvinna blivit utsatt för familjevåld borde beaktas som grund för förtursprövning. Det behövs ett större engagemang och innovativa insatser. Att situationen förbättras för kvinnor, med eller utan barn, som utsätts för våld nära relationer bör vara en fråga som engagerar brett. Det är också viktigt att finna alternativa lösningar på huruvida kommunallagen idag hindrar kommunövergripande verksamhet vid hot och våld.

Våldsutsatta kvinnor med missbruksproblem har svårare att få hjälp och stöd än andra våldsutsatta kvinnor. Våld finns ofta nära dessa kvinnor i deras vardag – där förövarna kan ha många ansikten – partners, bekanta, poliser/väktare, sexköpare med flera.

Särskilt uttalande gjordes av borgarrådet Roger Mogert (S) enligt följande.

Mäns våld mot kvinnor är ett samhälls- och folkhälsoproblem som kräver tydliga prioriteringar. Vi socialdemokrater ser ett omfattande behov av att göra förändringar såväl som att göra mer på detta område.

En viktig del av arbetet är att personal inom såväl sjukvård, skola och socialtjänst ska förstärka arbetet med att identifiera de familjer där det förekommer hot, psykiskt eller fysiskt våld i ett tidigt skede. Ett hinder för att nå framgång med ett sådant arbete är att stödinsatser såsom exempelvis förtur i bostadskön till stor del är utformade för när situationen blivit mycket allvarlig, det behöver förändras. När situationen nått den gräns så att individer behöver lämna sitt hem och söka skydd är det viktigt att verksamheten individen möter karaktäriseras av kompetens och stabilitet. Vi anser att de finansieringssystem som idag omfattar kvinnofridsområdet bör ses över och eventuellt särskiljas från de vanliga föreningsbidragen och istället beviljas medel på exempelvis treårsperioder. Vi socialdemokrater deltar gärna konstruktivt i en bred diskussion om hur ett sådant system skulle kunna utformas.

Vidare vill vi betona att pedagogisk verksamhet och skola är viktigt för alla barn, och skolans kompensatoriska uppdrag kan vara än viktigare för de barn som lever i en utsatt situation. Därför är det av stor vikt att staden utformar regelverk och ekonomiskt stöd på ett sätt som garanterar skolgång eller pedagogisk verksamhet för de barn som tvingas leva under skydd.

Kvinnor som lever gömda i Sverige som papperslösa är en grupp, som i större utsträckning än andra, utsätts för våld, sexuella övergrepp och misshandel. Förövare utnyttjar det faktum att dessa kvinnor saknar rättigheter i samhället och oftast inte vågar anmäla till polisen. Den enda rimliga hållningen i denna fråga är för oss att också erbjuda papperslösa kvinnor det stöd och hjälp de har behov utav på stadens egna kvinnojourer alternativt kompensera de ideella jourerna som väljer att ta emot papperslösa. Utöver att det är anständigt så anser vi också det vara vår skyldighet enligt internationella konventioner.

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motion (2012:68) av Eivor Karlsson (MP) om stabilare förutsättningar för kvinnojourerna anses besvarad med vad som sägs i utlåtandet.

Stockholm den 26 mars 2014

På kommunstyrelsens vägnar:
STEN NORDIN

Anna König Jerlmyr

Ulrika Gunnarsson

Reservation anfördes av Åsa Lindhagen och Stefan Nilsson (båda MP) med hänvisning till reservationen av (MP) i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av Ann-Margarethe Livh (V) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Motion (2012:68) av Eivor Karlsson (MP) om Stabilare förutsättningar för kvinnojourerna bifalles i huvudsak
2. Dessutom vill jag framföra följande.

Relationsvåldet är ett av våra allvarligaste folkhälsoproblem och Stockholms stad och andra myndigheter och aktörer måste göra mycket mera för att vi ska minska och förebygga våldet. Vi delar i stort motionärens uppfattning att bostadsbolagen ska ta ett större ansvar, liksom att det behövs bättre statistik, mer permanenta resurser och bättre uppföljning och samverkan.

Staden behöver bygga ut sina insatser både i stadsdelsnämnderna och centralt i staden. Det gäller givetvis också våld mot män i nära relationer. Goda erfarenheter i Rinkeby-Kista och inom Relationsvåldscentrum Sydost (tidigare Fridsam) kan fungera som inspiration för utveckling av det lokala arbetet. Det är också viktigt att få utrett om det finns ett behov av ett kommunalt kriscentrum i norra Stockholm.

Kartläggningen av våld i nära relationer visar som väntat på ett stort mörkertal, men ger åtminstone ett kvalitativt underlag för fortsatta insatser.

Vänsterpartiet satsar riktade resurser till en utökning av relationsvåldsarbetet med 27 mnkr mer än majoriteten i 2014 års budget. Vi vill att arbetet mot våld i nära relationer ska bli ett eget område inom individ- och familjeomsorgen och aktivt följas upp inom stadens styr- och ledningssystem. I svaret på motionen framkommer att den statistik som efterlyses inte kan tas fram ur datasystemen. Således är uppföljningen av insatser ett allvarligt bristområde, som socialborgarrådet snarast borde åtgärda.

De ideellt drivna jourerna har i många år förtjänstfullt drivit opinion och stöttat våldsutsatta kvinnor men tyvärr med otillräckligt stöd från samhället. Genom sitt långvariga arbete har jourerna bidragit till att relationsvåldsfrågan kommit högre på den politiska agendan. Jourerna behövs som ett viktigt komplement till stadens insatser. De måste tillförsäkras ett gott och långsiktigt stöd, vilket Vänsterpartiet driver både nationellt och i Stockholms stad. Ramarna kan inte vara så snäva att de i princip måste ha fullbelagt jämt för att gå ihop. Det måste självklart finnas lediga platser på jourerna, för att täcka behov som uppstår väldigt snabbt.

Projekt är bra för att utveckla nya idéer, men för grundverksamheten krävs en tryggad grundfinansiering. Vi har de senaste åren bland annat arbetat aktivt för att Q-jouren ska få en stabil finansiering. De problem som Sveriges kvinno- och tjejjourers riksförbund lyfter i sitt remissvar om ”placeringsoviljan från kommuner och

stadsdelar” styrker behovet av ökad budget till stadsdelsnämnderna för insatser såväl i egen regi som för att köpa tjänster.

Liksom socialborgarrådet ser vi fram emot förslagen från den nationella samordnaren mot relationsvåld, för att ge jourerna hållbarare förutsättningar än de har idag.

Ersättning måste också ges för stöd till papperslösa, när de söker skydd i en kvinnojour vare sig den drivs av staden eller av en ideell aktör. Spånga-Tensta stadsdelsnämnd påpekar i sitt remissvar till vänsterpartiets motion ”Om långsiktiga villkor för kvinnojournerna och bättre möjligheter för våldsutsatta kvinnor att komma vidare och få en trygg bostad” att det idag inte finns rutiner för hur socialtjänsten ska hantera papperslösa, till exempel om en faktura skulle komma in från stadens kriscentrum.

Vi ser fram emot att Socialstyrelsen tydliggör vad kvalitet är inom skyddade boenden och konstaterar att Skarpnäcks stadsdelsnämnd i remissvaret på vänsterpartiets motion som refereras ovan stödjer vårt förslag att se över regelverket för tillsyn och kvalitetssäkring av jourernas verksamhet. Ramavtal för jourboende utesluter inte föreningsstöd för vissa delar av dagens jourverksamheter.

Behovet av ett permanent och tryggt boende efter tiden i skyddat boende bekräftas av remissvaren. De flesta av kvinnojournerna har varit fullbelagda, bland annat för att kvinnorna har haft svårt att komma vidare till ett mer långsiktigt boende. Det är därför vi har föreslagit ett system med övergångslägenheter för de som lämnar jourerna och ett system med utbyteslägenheter med andra kommuner i länet för kvinnor som behöver lämna sin kommun.

I grunden krävs många fler hyresrätter till rimliga hyror, både i staden och i länet, för att alla kvinnor och män som behöver byta bostad på grund av våld i nära relationer ska kunna få det tillgodosett. Tyvärr har den blåa bostadspolitiken genom utförsäljning av allmännyttan minskat antalet hyresrätter med rimliga hyror. Och de nya hyresrätter som byggs har många gånger orimligt höga hyror. Vänsterpartiets politik är att våra kommunala bostadsbolag ska bygga hyresrätter med hyrestak. Möjligheterna till förturer behöver förbättras. Självfallet måste också de privata bostadsbolagen ta ett större ansvar för att bygga bostäder med rimliga hyror och upplåta bostäder för förtursärenden.

Särskilt uttalande gjordes av Roger Mogert, Olle Burell och Maria Östberg Svanelind (alla S) med hänvisning till det särskilda uttalandet av (S) i borgarrådsberedningen.

Remissammanställning

Ärendet

I en motion skriver Eivor Karlsson (MP) att många våldsutsatta kvinnor avvisas vid kvinnojourerna samt att jourerna har en osäker finansiering. I motionen lyfts också fram att det behövs handlingsplaner för hur staden ska lösa bostadsfrågan för utsatta kvinnor och barn samt att Kommunförbundet Stockholms Län (KSL) borde vara mer involverat när det gäller missbrukande kvinnor i länet.

Eivor Karlsson föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Bostadsbolagen, även de kommunala, ska ta ett större ansvar för våldsutsatta kvinnor och deras barns möjlighet till bostad. Olika aktörer bör samarbeta.
2. Statistik ska presenteras över hur länge kvinnorna stannar på de olika boendena och vart de sen tar vägen.
3. Statistik ska även finnas över hur många missbrukande kvinnor som får komma till ett behandlingshem direkt efter vistelsen på en kvinnojour.
4. Projekt ska ersättas med fler och permanenta resurser och innehålla tydliga handlings- och rehabiliteringsplaner för utsatta kvinnor.
5. Det ska följas upp att staden tar ansvar på ett adekvat sätt för såväl missbrukande våldsutsatta kvinnor som för kvinnor och barn i nära relationsvåld.
6. Ideella kvinnojouurer bör få bättre, säkrare och mer stadigvarande ekonomisk ersättning för att kunna bedriva en god verksamhet för utsatta kvinnor, inklusive enskilda papperslösa.

Staden ska verka för att KSL blir mer involverat när det gäller kommunövergripande verksamhet för missbrukande kvinnor såväl som kvinnor och barn som drabbas av relationsvåld.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, Sveriges kvinno- och tjejjourers riksförbund (SKR), Riksorganisationen för kvinno- och tjejjourer i Sverige (Roks) och O-jouren för yttrande. Roks har avstått från att svara på remissen. SKR och Q-jouren har inkommit med ett gemensamt svar.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 22 februari 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Motionen behandlar områdena uppföljning, finansiering, bostadsbolagens roll samt Kommunförbundet i Stockholms läns roll.

I Stockholm finns många kvinnojourer. Staden placerar årligen kvinnor på ett 30-tal kvinnojourer. Socialnämnden driver Kriscentrum för kvinnor, Kruton stöd- och rådgivningscenter och Hvilans akut- och korttidsboende. Det finns också flera kvinnojourer som drivs i enskild regi, främst av ideella organisationer men också av företag.

Det är den förvaltning som beslutar om insatsen, som vid varje placering sluter avtal med kvinnojouren. Denna modell påverkar såväl finansieringen som förutsättningarna att begära statistik från de olika utförarna samlad för staden.

År 2012 fattade kommunfullmäktige beslut om Stockholms stads program för kvinnofrid – mot våld i nära relationer 2012-2014. Programmet innehåller mål och indikatorer för hur dessa mål ska följas upp. Under år 2013 tas förslag till riktlinjer för handläggning av ärenden om våld i nära relationer fram. På sikt kan området våld i nära relationer även komma att påverkas av Socialstyrelsens nu aktuella uppdrag om att göra en samlad analys av insatsen skyddat boende.

Insatser inom socialtjänsten följs upp på såväl individnivå som verksamhetsnivå. Den placerande förvaltningen ansvarar för insatsens kvalitet och för att följa upp att individen har fått beslutad insats och för att ta ställning till eventuellt ytterligare behov av insatser. Under år 2013 förbereds införandet av ett nytt utförardokumentationssystem som kvinnojourerna ska kunna ansluta sig till, bland annat för att underlätta den placerande förvaltningens uppföljning av genomförandeförandeplanerna.

Socialnämnden följer årligen upp antalet placeringar på skyddat boende. Uppgifterna inhämtas manuellt genom enkäter till stadsdelsnämnderna. Dessutom följs också beläggningen (antal nätter och kvinnor) upp på de kvinnojourer som har bidrag från socialnämnden.

En förening eller ett företag kan på eget initiativ välja att starta en kvinnojour. Detta medför att den som startar verksamheten ansvarar för att se till att den har tillräcklig finansiering. Gemensamt för kvinnojourerna, i likhet med för många andra boenden, är att placeringsavgiften är avgörande för finansieringen. De ideellt drivna kvinnojourerna beslutar hur stor avgiften ska vara utifrån sin kostnadsnivå. Staden bidrar till stabiliteten i finansieringen genom att ge bidrag till ett urval ideellt drivna kvinnojourer. Beslut om bidrag tas årligen eftersom budgeten för socialnämnden beslutas årligen. Inriktningen är dock att verksamhetsbidraget ska uppfattas som långsiktigt; de kvinnojourer som har verksamhetsbidrag har haft det under flera år. Stadsledningskontoret anser därför att det finns en långsiktighet i det ekonomiska

stödet till ideellt drivna kvinnojourer.

Stadsledningskontoret ser därutöver positivt på att stadens bostadsbolag är aktiva när det gäller bostäder till våldsutsatta kvinnor och deras barn. Samverkan kring detta sker mellan socialnämnden och bostadsbolagen. Stockholms stads bostadsförmedling har dessutom förturskriterier kring ”ytterst trängande omständigheter” som avser hot om, eller risk för, allvarlig skada av fysisk eller psykisk natur.

KSL är ett viktigt organ för samverkan mellan kommunerna inom Stockholms län. Staden ser det som ett bra forum och använder det då behov finns. Exempelvis har Stockholms stad tagit initiativ till en skrivelse inom KSL för att även övriga kommuner i länet ska vilja vara med och finansiera Qjouren, en kvinnojour för våldsutsatta missbrukande kvinnor.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att anse motion 2012:68 av Eivor Karlsson (MP) besvarad med hänvisning till vad som sagts i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 21 februari 2013 följande.

1. Socialnämnden hänvisar till tjänsteutlåtandet som svar på remissen.
2. Socialnämnden överlämnar tjänsteutlåtandet till kommunstyrelsen.

Reservation anfördes av ledamoten Stefan Nilsson m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av tjänstgörande ersättaren Jackie Nylander (V), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av vice ordföranden Roger Mogert m.fl. (S), *bilaga 1*.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 29 januari 2013 har i huvudsak följande lydelse.

I Stockholm finns många kvinnojourer och staden placerar årligen kvinnor på ett 30-tal kvinnojourer. Socialnämnden driver Kriscentrum för kvinnor, Kruton stöd- och rådgivningscenter och Hvilans akut- och korttidsboende. Det finns också flera kvinnojourer som drivs i enskild regi, främst av ideella organisationer men också av företag. Det är den förvaltning som beslutar om insatsen, som vid varje placering ska sluta avtal med kvinnojouren. Denna modell påverkar såväl finansieringen som förutsättningarna att begära statistik från de olika utförarna samlat för staden.

Förvaltningen kommenterar i det följande de fyra områden som motionen behandlar: 1) bättre uppföljning, 2) säkrare finansiering av kvinnojourerna, 3) aktiva bostadsbolag samt 4) ett aktivt KSL.

Uppföljningen (punkt 2, 3 och 5 i motionen)

År 2012 fattade kommunfullmäktige beslut om Stockholms stads program för kvinnofrid – mot våld i nära relationer 2012-2014. Programmet innehåller mål och indikatorer för hur dessa mål ska följas upp. Under år 2013 planerar socialförvaltningen också att lägga fram ett förslag till riktlinjer för handläggning av ärenden om våld i nära relationer. På sikt kan området våld i nära relationer även komma att påverkas av Socialstyrelsens nu aktuella uppdrag om att göra en samlad analys av insatsen skyddat boende.

Insatser inom socialtjänsten följs upp på såväl individnivå som verksamhetsnivå. Den placerande förvaltningen ansvarar för insatsens kvalitet och för att följa upp att individen har fått beslutad insats och för att ta ställning till eventuellt ytterligare behov av insatser. Under år 2013 förbereder socialförvaltningen införandet av ett nytt utförardokumentationssystem som kvinnojourerna ska kunna ansluta sig till bland annat för att underlätta den placerande förvaltningens uppföljning av genomförandeförandeplanerna.

Socialförvaltningen följer årligen upp antalet placeringar på skyddat boende. Uppgifterna inhämtas manuellt genom enkäter till stadsdelsförvaltningarna. Förvaltningen följer också genom enkäter upp beläggningen (antal nätter och kvinnor) på de kvinnojourer som har bidrag från socialnämnden. Det finns idag inte möjlighet att inhämta och sammanställa statistik samlat för staden ur verksamhetssystemen från vare sig de placerande förvaltningarna eller de skyddade boenden. I nuläget är det därför inte möjligt att få fram den typen av ingående statistik som efterfrågas i motionen samlat för staden utan omfattande arbetsinsats.

Finansieringen av ideellt drivna kvinnojourer (punkt 4 och 6 i motionen)

En förening eller ett företag kan på eget initiativ välja att starta en kvinnojour. Detta medför att den som startar verksamheten ansvarar för att se till att den har tillräcklig finansiering. Gemensamt för kvinnojourerna, i likhet med för många andra boenden, är att placeringsavgiften är avgörande för finansieringen. De ideellt drivna kvinnojourerna beslutar hur stor avgiften ska vara utifrån sin kostnadsnivå. Kvinnojourer som, på grund av sitt goda renommé och av andra skäl, har en hög beläggning har också en stabilare finansiering.

Staden bidrar samtidigt till stabiliteten i finansieringen genom att ge bidrag till ett urval ideellt drivna kvinnojour. Beslut om bidrag tas årligen eftersom budgeten för socialnämnden beslutas årligen. Inriktningen är dock att verksamhetsbidraget ska uppfattas som långsiktigt; de kvinnojourer som har verksamhetsbidrag har haft det under flera år. Förvaltningen anser därför att det finns en långsiktighet i det ekonomiska stödet till ideellt drivna kvinnojourer, även om det inte omfattar alla föreningar som väljer att starta en kvinnojour.

Bostadsbolagens roll (punkt 1 i motionen)

Socialförvaltningen samverkar med bostadsbolagen i syfte att öka antalet bostäder

för socialtjänstens målgrupper. Bland annat har det skett en viss ökning av antalet försöks- och träningslägenheter som förmedlas. Förvaltningen är samtidigt positiva till att bostadsbolagen är ännu mer aktiva när det gäller bostäder till våldsutsatta kvinnor och deras barn och att tillgången på bostäder för socialtjänstens alla målgrupper ökar. Förvaltningen avser fortsätta samverka med bostadsbolagen om detta.

KSL:s roll (punkt 7 i motionen)

Socialförvaltningen ser positivt på att samarbeta med KSL i enskilda frågor där det finns behov av det. Förvaltningen har gjort det när det gäller Qjouren, en kvinnojour för våldsutsatta missbrukande kvinnor.

Sammanfattningsvis anser socialförvaltningen att det utifrån det pågående arbetet inte är motiverat att besluta enligt motionens förslag. Förvaltningen föreslår att socialnämnden beslutar att remissen är besvarad med tjänsteutlåtandet och överlämnar det till kommunstyrelsen.

Sveriges kvinno- och tjejjourers riksförbund (SKR)

SKR:s yttrande har i huvudsak följande lydelse.

Lagen ger kvinnor rätt till skydd. Detta ska även gälla kvinnor med en beroendeproblematik. I det hela instämmer SKR och Q-jouren i motionärens redogörelse och krav. Vi bifaller alltså motionen i sin helhet men vill ytterligare förstärka vissa saker. Huruvida kommunallagen hindrar kommunövergripande verksamhet vid hot eller våld vill vi gärna ha svar på. Vi ser behovet av finna alternativa lösningar på detta. Om en kvinna är hotad av en man i en kommun ligger det i sakens natur att hon lätt borde kunna få skydd i annan kommun, det vill säga snabbt och utan formella hinder.

Vi som arbetar på Qjouren upplever dagligen placeringsoviljan från kommuner och stadsdelar när det gäller våldsutsatta kvinnor med beroendeproblem. När en kvinna utan beroendeproblem, kanske med barn, söker hjälp för sin våldsutsatthet så blir ”rubriken” på hennes problem i bästa fall ”**våldsutsatt**” **kvinna**. Åtgärder vidtas därefter, och man förstår nödvändigheten av att få hjälp med att bearbeta det våld man varit med om.

MEN

en kvinna med liknande problem, som utöver detta, dessutom har ett missbruk och söker hjälp, då byts rubriken på hennes problem ut till **missbrukande kvinna** och åtgärderna som vidtas handlar enbart om missbruket. Då åsidosätts våldet helt som om att våldet inte drabbar dessa kvinnor på samma sätt som kvinnor utan en beroendeproblematik.

Att hantera det våld kvinnan utsätts för kan många gånger vara en förutsättning för att hon ska orka/våga bli drogfri och tro att hon kan förändra sin hela livssituation.

Detta är i allra högsta grad drogprevention!

Till sist vill vi **betona** vikten av en stadig o regelbunden grundfinansiering av

kvinnjourerna för att vi lugnt ska kunna arbeta med det vi ska göra, det vill säga ta hand om jouren och grundverksamheten.

Projektpengar är bra men de pengarna ska vara till för att vidareutveckla arbetet vi gör och inte för att överleva.

Motionären nämner även vikten av att kvinnorna ska komma vidare i en behandlingskedja som i slutändan ska kunna utmytna i att kvinnorna ska kunna få en egen lägenhet. En idé vi diskuterat ofta och mycket på Qjouren är att utöka vår verksamhet med det vi kallar ett "Q2". Där skulle de kvinnor som känner sig redo för att försöka bli drogfria kunna bo i en drogfri miljö och där man kan ha en mer behandlingsinriktad verksamhet. Vi har under vårt arbete med kvinnorna på Qjouren sedan 2008 fått bekräftat att detta är något som skulle öka kvinnornas chans till förändring, även gällande missbruket. Qjouren arbetar för att försöka se hela kvinnans livssituation. Vi ser och hör, att våra kvinnor ofta får illa och ger upp, på grund av att de kastas runt och ständigt måste bygga nya relationer och sammanhang då deras livssituation redan är kaotisk. Här skulle vi kunna ta vara på de redan påbörjade relationerna och tryggt arbeta vidare utifrån uppsatta mål. Tanken om utslussningsverksamheter likt "Q2" stöds även av riksförbundet, SKR.

Q-jouren

Q-jourens yttrande är gemensamt med SKR och återges ovan.

Reservationer m.m.

Socialnämnden

Reservation anfördes av ledamoten Stefan Nilsson m.fl. (MP) enligt följande.

1. Socialnämnden beslutar att ställa sig bakom de förslag som framförs i motionen om stabilare former för kvinnojourerna.
2. Därutöver anføres följande.

Den oro som skapades runt Q-jouren för en tid sedan hade kunnat förhindras med en stabilare överenskommelse om finansieringsformer. Självklart kan inte varje nystartad verksamhet räkna med full finansiering, men det finns mer att göra än vad förvaltningen beskrivit.

Att föra statistik i verksamheten, och vad som händer efter är en viktig pusselbit när det gäller att förstå både problematik och behov av insatser, och vi har svårt att förstå att arbetsinsatsen skulle vara omfattande. Även om det inte finns automatiserat bör respektive verksamhet kunna föra sådan statistik och presentera, om inte annat årligen.

En betydligt mer offensiv hållning behövs när det gäller frågan om bostäder och samarbete med bostadsbolagen. Det gäller till exempel svårigheterna att få bostad trots beviljad förtur. Det behövs ett större engagemang och innovativa insatser. Att situationen förbättras för kvinnor, med eller utan barn, som utsätts för våld nära relationer bör vara en fråga som engagerar brett.

Reservation anfördes av tjänstgörande ersättaren Jackie Nylander (V) enligt följande.

1. Socialnämnden bifaller delvis motionen.
2. Därutöver anför nämnden följande.

Det är kommunens skyldighet att erbjuda skyddat boende för alla kvinnor som behöver skydd. I den skyldigheten ingår att erbjuda stabila villkor när det gäller ekonomin. Den osäkerhet som uppstår i och med att jouren måste söka pengar varje år är inte acceptabel. Det är inte heller bra att ramarna är så snäva att jouren i princip måste vara fullbelagd jämnt för att det ska gå ihop. Vi har tydligt kunnat se det problemet när det gäller Qjouren. Behovet av ett skyddat boende kan uppstå mycket snabbt. Då måste det självklart finnas tomma platser på jourerna. Det ekonomiska utrymmet måste finnas.

Vi ser tydligt att staden har tillgång till för få platser. Kriscentrum för kvinnor bör utökas, staden behöver fler egna platser eftersom det är en av kärnverksamheterna att erbjuda skyddat boende till alla som söker.

I övrigt hänvisar vi till förslaget i vår egen motion från den 23 januari 2013 om långsiktiga villkor för kvinnojourerna och bättre möjligheter för våldsutsatta kvinnors att komma vidare och få en trygg bostad.

Särskilt uttalande gjordes av vice ordföranden Roger Mogert m.fl. (S) enligt följande.

Kvinnjourer är och förblir en viktig del i Stockholms sociala arbete. Det är därför av vikt att verksamheterna karaktäriseras av kompetens och stabilitet. Idag ger staden bidrag till utvalda ideella kvinnjourer i form av verksamhetsbidrag som beslutas årligen. Tanken är att detta bidrag ska uppfattas som långsiktigt. Det är en fin intention men i verkligheten finns exempel när verkligheten inte når upp till intentionerna. Det kanske tydligaste exemplet är Q-jouren.

Q-jouren är en kvinnojour med inriktning på att hjälpa missbrukande och våldsutsatta kvinnor. Under 2012 har dock verksamhetens fortlevnad varit hotad. Vi har vid ett flertal tillfällen påpekat Q-jourens betydelse för några av samhällets allra mest utsatta. Därför lade vi exempelvis en skrivelse i nämnden den 27:e september i vilken vi menade att Q-jouren borde kunna garanteras medel ur det överskott som fanns i nämnden. Därför glädjer det oss att Q-jouren äntligen beviljades stöd från socialförvaltningen vilket gör att verksamheten kan fortsätta under 2013.

Men lika glädjande som det är att Q-jouren kan fortsätta att bedriva sin verksamhet, lika oroande är det att denna typ av verksamhet kan få gå så lång tid i ovisshet som Q-jouren nu har gjort. Det behövs tydliga besked i god tid för att få den trygghet och stabilitet som krävs för att bedriva en verksamhet med hög kvalitet.

Vi förstår naturligtvis förvaltnings dilemma, att utifrån de egna ettåriga budgetcyklerna garantera långsiktiga spelregler för de föreningar och fristående verksamheter vi samarbetar med. En viss del av budgeten måste av naturen vara rörlig, delvis på grund av detta och delvis också av andra skäl. Detta till trots borde det gå att för vissa verksamheter eller verksamhetsområden ge exempelvis treåriga stöd. Vi deltar gärna konstruktivt i en bred diskussion om hur ett sådant system skulle kunna skapas.

2012:68

**Motion av Eivor Karlsson (MP) om stabilare
förutsättningar för kvinnojourerna**

Dnr 325-1832/2012

Uppmärksamheten med den nedläggningshotade eller reducerade verksamheten vid Q-jouren har visat på de problem som projekt av olika slag för med sig. Vid årsskiftet 2012/13 upphör Länsstyrelsens projektmedel. I ett svar till Feministiskt Perspektiv, 2012-10-19, sa tf socialborgarrådet Marie Ljungberg Schött att hon hoppades att Q-jouren ska få stöd från länets samtliga kommuner. Så blev det inte. Av olika skäl. En fråga är varför just kvinnojourer ofta finansieras med otrygga projektpengar.

En kvinnojour ska erbjuda ett tillfälligt skyddat boende för kvinnor och barn som hotas.

Men en kvinnojour ska också vara tillgänglig för våldsutsatta och missbrukande kvinnor. Frågan är om kommunallagen anses hindra kommunövergripande verksamheter för missbrukande kvinnor. Eller kanske handlar det om enskilda kommuners policy. Kanske även om placeringsviljan.

Inte så sällan tar kvinnan själv på sig skulden för det våld hon utsatts för. Och tar tillbaka anmälan. Till nästa gång. Socialstyrelsens utbildningsmaterial "Skylla sig själv" handlar om våld mot kvinnor med missbruks- eller beroendeproblem. Den kan rekommenderas till såväl politiker som personal som kommer i kontakt med våldsutsatta kvinnor.

När kvinnor går tillbaka till sina män kan det vara med livet som insats. Där mordhoten och de sexuella övergreppen kan bli än värre. Barnen drabbas hårt av att leva med våldet. Eller tvingas kvinnorna, ibland med barn, att bo på vandrarhem. Var ska dessa kvinnor och barn ta vägen? Ansvaret för våldsutsatta kvinnor och barn är stadens genom socialförvaltningen.

Olika inriktning

Stockholm stads kvinnojourer har olika inriktning. Så har t.ex. den eventuellt reducerade verksamheten vid Q-jouren våldet och skyddet – kvinnans hela livssituation – som sin primära uppgift.

Inför Q-jourens osäkra framtid hänvisade en beslutsfattare till boendet Hvilan. Men det är skillnad mellan Q-jouren och Hvilan som är ett boende för hemlösa och våldsutsatta missbrukande kvinnor. Där bor ca 21 boende med 2-3 personal. En bra verksamhet för sitt ändamål. Men ger inte samma möjlighet till samtal och avskildhet som Q-jouren. Där man har fem platser, 4 personal. Det finns även härbärgen. Men härbärgen är ingen kvinnojour.

Bostadsbristen ett stort problem

När det gäller våldsutsatta kvinnor utan missbruk, ibland med barn, så råder det stor brist på ett eget boende efter tiden på det skyddade boendet. Trots förtursrätt bidrar den stora bristen på bostäder till att det inte fungerar. Bostadsbolagen, inte minst de kommunala, behöver samverka och ta ett större ansvar för att få fram fler bostäder.

På såväl Q-jouren och Hvilan som andra skyddade boenden stannar kvinnorna ibland kvar längre tid än nödvändigt eftersom det saknas resurser i nästa led ut mot rehabilitering, behandlingshem eller eget boende. Då hindrar det andra behövande att få komma till ett skyddat boende. Här måste det till ett bättre flyt i hela kedjan.

Många avvisas

968 kvinnor och 303 barn avvisades förra året i landet när kvinnojourerna var fullbelagda. Det visar statistik från Sveriges kvinno- och tjejjourers riksförbund, SKR. Problemet är värst i storstadsområdena där bostadsbristen är störst. Alla Kvinnors Hus, en ideell förening som arbetar med kvinnor som utsatts för våld och övergrepp, avvisade 167 hjälpsökande kvinnor förra året. Och Västerorts kvinnojour har sagt att de skulle kunna ta emot dubbelt så många våldsutsatta kvinnor om det var lättare att hitta bostad.

Om politikerna vill bekämpa mäns våld mot kvinnor är det inte acceptabelt att verksamheter för utsatta kvinnor med eller utan missbruk och/eller barn ofta finansieras med projektpengar. Som efter några år tar slut. Det är inte värdigt gentemot dessa kvinnor.

Handlingsplaner

Det behövs rejäla handlingsplaner för hur staden ska lösa bostadsfrågan för kvinnor och barn som tvingas fly sina hem p.g.a. våld. En kvinnojour kan

erbjuda en trygg fristad i ett akut skede. Men inte för en längre tid. Barnen missar ofta både skola och umgänge med kompisar. Var kommer barnperspektivet in i bilden? Och kommunens ansvar?

Även papperslösa våldsutsatta enskilda kvinnor bör omfattas av kvinnojourernas verksamhet med stöd av internationella konventioner. Stadens Kriscentrum för kvinnor skulle kunna få detta uppdrag.

Det behövs såväl handlings- och rehabiliteringsplaner som behandlingshem för missbrukade, oftast hemlösa kvinnor, med eller utan våldsinslag i bilden. För missbrukande kvinnor är de bästa förutsättningarna om de får komma till ett behandlingshem samtidigt som de skrivs ut från kvinnojouren.

KSL:s roll

KSL borde vara mer involverat när det gäller missbrukande kvinnor i länet. Stockholms län har 26 kommuner inklusive Stockholms stad. Den nu eventuellt reducerade verksamheten vid Q-jouren har 2,5 länsövergripande platser. 2,5 platser för staden. Finns det inte någon av de 25 övriga kommunerna som nu längre har problem av det slag som Q-jouren kan ge hjälp med?

Detta är komplicerade frågor. Kommunerna kan säga nej genom att luta sig mot kommunallagen och säga att man inte får använda skattebetalarnas pengar för verksamhet i en annan kommun. Även om det gäller den egna kommuninnevärdens väl och ve. Man borde kunna samarbeta över kommungränserna just när det gäller kvinnojourer.

Så här svarade en kommun: "*Enligt den policy som socialnämnden beslutade om i november 2011 kan verksamhetsstöd endast lämnas till föreningar som är lokalt förankrade i kommunen, det vill säga driver verksamhetsinriktat stöd till kommunens invånare i vår kommun. Q-jouren är baserad i centrala Stockholm och omfattar länets alla kommuner.*

Social- och omsorgskontoret anser därmed att Q-jouren inte uppfyller de krav som ställs på en förening som enligt nämndens policy kan beviljas ekonomiskt verksamhetsstöd.

Social- och omsorgskontoret kommer inte att ta upp ansökan om medfinansiering av Q-jouren för år 2013 med hänvisning till den av socialnämnden antagna policyn för verksamhetsstöd."

Men det hindrar inte en kommun från att köpa enskilda tjänster av en annan kommun. Vilket dock inte ger stabilitet för en kvinnojour. Och en del kommuner tycks anse att det är för dyrt.

Kommunens ansvar

Vad är orsaken till kommunernas bristande samarbete när det gäller missbrukande kvinnor? Det kommunala självstyret eller berörd kommuns policy? Var finns kvinnoperspektivet?

Våldsutsatta kvinnor med missbruksproblem har svårare att få hjälp och stöd än andra våldsutsatta kvinnor, enligt Socialstyrelsen. I Socialstyrelsens skrift "Skylla sig själv" tar man på sidan 76 upp frågan om bostättnings- respektive vistelsekommunen. Och vem som betalar för boendet.

Kommunerna har ansvar för att kvinnor som lever med missbruk/våld såväl som kvinnor och barn utsatta för våld i nära relation får det stöd och skydd de behöver. Det ska följas upp att kommunen, genom socialtjänsten, tar det ansvaret. Något som inte alltid görs i dag.

FÖRSLAG

Kommunfullmäktige föreslås mot bakgrund av ovanstående besluta följande:

1. Bostadsbolagen, även de kommunala, ska ta ett större ansvar för våldsutsatta kvinnor och deras barns möjlighet till bostad. Olika aktörer bör samarbeta.
2. Statistik ska presenteras över hur länge kvinnorna stannar på de olika boendena och vart de sen tar vägen.
3. Statistik ska även finnas över hur många missbrukade kvinnor som får komma till ett behandlingshem direkt efter vistelsen på en kvinnojour.
4. Projekt ska ersättas med fler och permanenta resurser och innehålla tydliga handlings- och rehabiliteringsplaner för utsatta kvinnor.
5. Det ska följas upp att staden tar ansvar på ett adekvat sätt för såväl missbrukande våldsutsatta kvinnor som för kvinnor och barn i nära relationsvåld.
6. Ideella kvinnojouren bör få bättre, säkrare och mer stadigvarande ekonomisk ersättning för att kunna bedriva en god verksamhet för utsatta kvinnor, inklusive enskilda papperslösa.
7. Staden ska verka för att KSL blir mer involverat när det gäller kommunövergripande verksamhet för missbrukande kvinnor såväl som kvinnor och barn som drabbas av relationsvåld.

Stockholm den 17 december 2012

Eivor Karlsson